

GEOGRAFIA DEL MAR I DEL LITORAL

Llicenciatura de Ciències Ambientals; 2n cicle

Curs 2008-2009; 2n semestre

Classes: Dilluns, de 13 a 15 h.

Professor: Francesc Romagosa (Departament de Geografia)

Correu electrònic: Francesc.Romagosa@uab.cat

Tutories: a través del Campus Virtual. Tutories presencials, a determinar.

OBJECTIUS I CONTINGUTS

L'objectiu del curs és donar els coneixements de base per què l'alumne compregui la complexitat territorial, ambiental i social del sistema litoral i aprengui a analitzar la problemàtica de l'espai litoral de forma integrada i des d'un punt de vista geogràfic.

L'assignatura es divideix en tres parts: en una primera part s'analitza l'espai litoral -en un sentit geogràfic ampli- des del punt de vista físic (formació, dinàmica i morfologia). La segona part analitza els principals ecosistemes característics del litoral mediterrani. Finalment, la tercera part tracta de les relacions entre la societat i l'espai litoral (usos, impactes, gestió i planificació). Es treballa en alguns estudis de casos concrets, sobretot de l'àmbit català i mediterrani. S'inclou una sortida de camp en un tram del litoral català.

TEMARI

1ª part: Introducció al litoral

1. El sistema litoral
2. La formació i l'evolució del litoral
3. La dinàmica litoral
4. La morfologia del litoral

2ª part: Ecosistemes i formacions litorals

5. Els ecosistemes submergits
6. Els penya-segats
7. Les platges i els sistemes dunars
8. Els deltes i els estuaris
9. Les zones humides

3ª part: Litoral i societat

10. Activitats humanes i impactes al litoral
11. El turisme litoral
12. La pesca
13. La legislació i l'administració al litoral
14. Litoral i sostenibilitat: la qualitat ambiental al litoral
15. La gestió integrada del litoral

AVALUACIÓ

- Un **examen final** que avaluarà els continguts teòrics de l'assignatura (60% de la nota).
- Dos **treballs pràctics** que s'aniran proposant al llarg del curs (10% i 30% de la nota, respectivament). El segon treball està associat a la **sortida de camp** (27-3-2009) que es realitzarà en un tram del litoral català que, al mateix temps, complementarà el temari teòric de l'assignatura i també serà objecte d'avaluació.
- També es tindrà en compte l'assistència i participació a classe.
- Aquest sistema d'avaluació s'aplicarà tant a la primera com a la segona convocatòria.

BIBLIOGRAFIA

- ANTON, S. (2004). "Demanda turística i protecció del litoral: un horitzó possible". *Papers. Regió Metropolitana de Barcelona*, 41: 69-84.
- ARTIGUES, A.A. (2001). "Turismo de espacios litorales e insulares". A: BARRADO, D.A.; CALABUIG, J. (eds.) *Geografía mundial del turismo*. Madrid: Síntesis: 90-122.
- BARRAGÁN, J.M. (2003). *Medio ambiente y desarrollo en áreas litorales: introducción a la planificación y gestión integradas*. Cádiz: Universidad de Cádiz.
- BARRAGÁN, J.M. (2004). *Las áreas litorales de España. Del análisis geográfico a la gestión integrada*. Barcelona: Ariel.
- BIROT, P. (1962). *Tratado de Geografía Física general*. Barcelona: Vicens-Vives.
- BRETON, F. (1996). "El litoral: bases per al planejament i la gestió integrada d'un espai dinàmic i vulnerable". *El sistema litoral. Un equilibri sostenible?* Quaderns d'Ecologia Aplicada, 13: 45-100. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- BUSQUETS, J. i altres (2003). *Les formes urbanes del litoral català*. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- CARTER, R.W.G. (1989). *Coastal environments. An introduction to the Physical, Ecological and Cultural Systems of Coastlines*. London: Academic Press.
- COASTAL MANAGEMENT (publicació periòdica, diversos números).
- CONSELL ASSESSOR PER AL DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE (2005). "Litoral". *Informe sobre l'evolució de l'estat del medi ambient a Catalunya*. Barcelona: Generalitat de Catalunya.
- CONSORCI EL FAR (coord.) (2006). *Pla Estratègic Litoral de la Regió Metropolitana de Barcelona*. Barcelona: Associació Pla estratègic litoral.
- DAY, T. (1999). *Oceans*. Chicago: Fitzroy Dearborn Publishers.
- DD.AA. (2004). *Planificació i gestió integral del litoral. Eines, estratègies i bones pràctiques*. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- DEMESTRE, M. (1986). "Les diferents comunitats naturals de la Mediterrània". *Quaderns d'Ecologia Aplicada*, 9: 9-41.
- DERRUAU, M. (1978). *Geomorfologia*. Barcelona: Ariel.
- DIPUTACIÓ DE BARCELONA (2005). *Manual de gestió integral del litoral*. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- DIPUTACIÓ DE BARCELONA (2005). *Marc legal del litoral de la província de Barcelona*. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- DIRECCIÓ GENERAL DE PESCA I AFERS MARÍTIMS (2001). *Les fanerògames marines de la costa catalana*. Barcelona: Departament d'Agricultura, Ramaderia i Pesca.
- FLOS, J. (ed.) (1985). *L'Oceanografia. Introducció a l'ecologia marina mediterrània*. Quaderns d'ecologia aplicada, 8. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- FOLCH, R. (dir.) (1984-1992). *Història natural dels Països Catalans*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana. Vols. 1, 2, 7 i 14.
- EEA (2006). *The changing faces of Europe's coastal areas*. Copenhagen: European Environment Agency.
- FUNDACIÓ TERRA (2001). "El litoral". *Perspectiva ambiental*, 23.

- GARCÍA, A. (dir.) (1988). *Análisis del litoral español. Diseño de políticas territoriales*. Madrid: Ministerio de Obras Públicas y Urbanismo.
- GREENPEACE (diversos anys). *Destrucción a toda costa*. Madrid: Greenpeace.
- HASLETT, S.K. (2000). *Coastal systems*. London: Roudledge.
- JOURNAL OF COASTAL CONSERVATION (publicació periòdica, diversos números).
- MARGALEF, R. (1994). *Litorals i oceans*. Enciclopèdia *Biosfera*, vol. 10. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- MILLENNIUM ECOSYSTEM ASSESSMENT (2005). *Ecosystems and human well-being: Wetlands and water synthesis*. Washington: World Resources Institute.
- MINISTERIO DE MEDIO AMBIENTE (2005). *Hacia una gestión sostenible del litoral español*. Madrid.
- MIRALLES, E. (1999). *Costes baixes sorrenques, territori i societat: cap a una gestió integrada i sostenible dels sistemes de platja*. Memòria de recerca inèdita. Bellaterra: Departament de Geografia – UAB.
- MORENO, A. (1990). *Régimen jurídico del litoral*. Madrid: Tecnos.
- MORENO, I. (2007). *Manejo integral costero. Por una costa más ecológica, productiva y sostenible*. Palma de Mallorca: Universitat de les Illes Balears.
- MULERO, A. (1999). *Introducción al medio ambiente en España*. Barcelona: Ariel.
- MUSEU COMARCAL DEL MARESME (1992). *El Maresme, en viu*. Mataró.
- NONN, H. (1987). *Geografía de los litorales*. Madrid: Akal.
- PAPPALÀ, N. (1996). "Un passeig pel litoral". *El sistema litoral. Un equilibri sostenible?* Quaderns d'Ecologia Aplicada, 13: 245-289. Barcelona: Diputació de Barcelona.
- PASKOFF, R. (1994). *Les littoraux. Impact des aménagements sur leur évolution*. Paris: Masson.
- PIÈ, R. (1985). "De las cartas de concesiones de usos de la playa a los planes de ordenación del litoral. La costa catalana". *Estudios Territoriales*, 18: 109-138.
- PINTÓ, J. (2005). "El paisatge litoral". *Espais*, 50: 66-77.
- RIBA, O. (1993). "Dinàmica de les costes i actuació antròpica". *Treballs de la Societat Catalana de Geografia*, 36: 229-247.
- ROMAGOSA, F. (2000). *Zones humides, societat i medi ambient. Les zones humides de Catalunya*. Bellaterra: Servei de Publicacions de la UAB.
- ROS, J. (2001). *Vora el mar broix. Problemàtica ambiental del litoral mediterrani*. Barcelona: Empúries.
- ROS, J.; SERRA, J. (1996). "Ecosistemes i dinàmica litoral". *El sistema litoral. Un equilibri sostenible?* Quaderns d'Ecologia Aplicada, 13: 5-43.
- ROSSELLÓ, V.M. i altres (1998). *Manual de geografia física*. València: Universitat de València.
- SALVÀ TOMÀS, P. (1992). "La Mar Catalana". A: CARRERAS, C. (dir.). *Geografia General dels Països Catalans*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana. Vol. 1: El clima i el relleu: 111-160.
- SANJAUME, E. (1992). "Les costes". A: CARRERAS, C. (dir.). *Geografia General dels Països Catalans*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana. Vol. 1: El clima i el relleu: 161-211.
- SANJAUME, E.; MATEU, J.F. (eds.) (2005). *Geomorfologia litoral i Quaternari*. València: Publicacions de la Universitat de València.
- SERRA, J.; ROCA, E. (2004). "El litoral: naturalesa domada?". *Papers. Regió Metropolitana de Barcelona*, 41: 25-38.
- STRAHLER, A.N.; STRAHLER, A.H. (1989). *Geografia física*. Barcelona: Omega.
- SUÁREZ DE VIVERO, J.L. (2001). *Los océanos. Medio ambiente, recursos y políticas marinas*. Barcelona: Ed. del Serbal.
- SUÁREZ DE VIVERO, J.L. (2007). *Atlas de la Europa marítima*. Barcelona: Ediciones del Serbal.
- TARBUCK, E.J.; LUTGENS, F.K. (1999). *Ciencias de la Tierra. Una introducción a la geología física*. Madrid: Prentice Hall.
- UNEP; EUROPEAN ENVIRONMENT AGENCY (2000). *Estat i pressions del medi marí i costaner mediterrani*. Barcelona: Departament de Medi Ambient – Generalitat de Catalunya.
- VALLEGA, A. (1999). *Fundamentals of Integrated Coastal Management*. Dordrecht: Kluwer Academic Publishers.
- WWF/ADENA (2002). *El litoral mediterráneo: importancia, diagnóstico y conservación*. Madrid: WWF/Adena.